

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na tem pošiljanja:

Vse leto	f. 4.46
Pol leta	" 2.21
Četrt leta	" 1.10
Pri označilih in tak tudi pri „pošnicah“ se plačuje za navadno tristop na vrsto:	
8 kr. če se tiska 1 krat	
7 " " " 2 "	
6 " " " 3 "	
Za večkrat po prostorn.	

SOČA

P. n. gg. naročnikom in čitateljem.

Lastniki političnega tednika „Soča“ si štejemo v dolžnost tukaj izjaviti ter naznaniti p. n. gg. naročnikom in drugemu braninem občinstvu, da smo izdajateljstvo „Soča“ odvzeli do sedanju izdajatelju, katerega pa mi — mimogred naj bode omenjeno — nikdar nismo bili nastavili, in je izročili v druge roke.

K temu koraku so nas privedli razni in tehtni razlogi. Že to, da je bilo v „Soči“ že parkrat čitati: „list je naš“ (glej „Sočo“ št. 41 in 43 t. I.), je moralo v nas, ki smo l. 1878 pošteno vkapili lastništvo tega lista od ravnakega Viktorja Dolenca, vzbuditi sum, kakor da se hoče od neke strani nasm kar iz rok izviti — da se ne poslužimo drugega izraza — lastništvo lista. Tudi nismo mogli več odobravati poti, katerim je bila zadnji čas nastopila „Soča“. Ker smo bili in smo načelno nasproti vsem osebnim preprom, zato se tudi nismo mogli vjemati s pisavo našega lista, ker so se v njem med drugimi obirale, sramotile in v blato gazile tudi osebe, katerim je slovenski narod na Goriškem že opetovanio in zadnjikrat pri letosnjih volitvah skazal svoje zaupanje; a bat se je bilo celo, da bi „Soča“ tudi v drugih vprašanjih zopet ne zašla tja, kjer je bila, predno je prišla v naše lastništvo.

Preskrbeli smo si tudi za sodelovalce pri svojem listu takih novih moči, od katerih se dā pričakovati, da bode za naprej „Soča“ vredovana v duhu pravega miru in sprave, potegovala se za dve naši največji blaginji: vero in naročnost, ter da bode pravo glasilo našega vernega slovenskega naroda na Goriškem.

V Gorici, dne 30. oktobra 1889.

Lastniki „Soče“.

LISTEK.

Krvavo stegno v trinajstih poglavijih.

No, kaj takega pa ni še bilo v „Soči“ — misil si boš, ljubi prijatelj na deželi, ko boš na vseh Svetih dan zjutraj v roko dobil naš list.

Kaj takega ni bilo že! Kaj pa meniš, da bom zmirom ostal pri starem kopitu! Ne veš li, kako hitro dandanes napredujemo; vsak dan doživimo kaj uovega! Nekaj takega, novega, je za te tudi — krvavo stegno, in sicer — v trinajstih poglavijih!

Vidim, vič tukaj vičas nos in majas z glavo nesaupao, črka, slabo znamenje je to: da bi bilo dvajset poglavij že, že — a trinajst, trinajst — nesrečno Judejevo število!

Oho! ste ga li slišali! Več kaj, jaz bi te hotel skušati. Tako namreč: Včer v petek popoldne, tedaj hitro potem, ko boš „Soča“ prebral, napravil bi jaz dobro južino — a trinajstimi sedeži. Obložil bi mizo ne sicer s pečenko in žalamom, kakor delajo v petek tisti, kateri imenujemo liberalci — pač pa s kraskim sirom, z pečenimi ribami, kakeršnih še ti nikdar videl nisi, a štruklji in z enako rototijo; tudi briškega meronca bi ne manjkal. Vmes pa bi postavil stražnike z pomalanim nosom — namreč majolike, polne belega dornberžana in črnega kraševca. Povabil bi na južino dvanaest oseb. Trinajsti stol bi bil prazen. Te-

Izjava novega vredništva.

S pričujočo številko je prešlo tedaj vredništvo „Sočino“ v druge roke. Zatorej se nam združimo, da pregovorimo tu nekoliko besed s seščlavnim občinstvom, ki je doslej duševno in gmotno podpiralo naš list.

Vredništvo so si prebrali gospodje lastniki sami, katerim kot takim pristoja ta pravica. Zapazovalo se je namreč vče davno, da „Soča“ nima stalnih načel, katerih bi se dosledno držala, ampak da omahuje na vse strani ter se daje prevara vporabljati za osebnostske namene. List, ki hoče povspremeti ljudsko srečo, ne sme služiti osebam in njih sebičnim težnjem.

To je, kar pred vsem povdajamo. Novo vredništvo služilo bo, pokorilo se bo le načelom. Načela so pa to, kar z drugo besedo imenujemo resnico. Resnica je le ena, večna. Kot taka vse človeško presega in zasega. Tudi v politično življenje sega resnica globoko, odločitveno, pretvarjivno. In kej je naš list v prvi vrsti političen, bomo s tega stališča politikovali, s tega stališča javno življenje in delovanje motrili in ocenjali.

Da bomo zagovarjali in branili naravne pravice slovenskega naroda, mej katere spadata pred vsem jezik in naročnost, ni nam pač treba še posebno zagotovljati. V notranji avstrijski politiki in kar se tiče mejnarnodnih razmer, bomo stali pod zastavo federalizma. Delovali bomo na to, da se sedanja desnica v državnem zboru vtrdi, da se načelna vprašanja, ki jo vežejo, razjasnijo, da se čedalje bolj iz nje izloči, karkoli bi znalo pogubno biti avstrijski ideji in zdravemu razvoju avstrijskih narodov.

Z domaćimi sosedji v deželi, z Italijani, hočemo živeti v miru in zlogi. Bratje smo, ki nas veže mej sabo zgodovina, vera, kakor tudi

daj bi pa ravno tebe pripeljal ter ti rekel: Prijatelj, sedi. Jaz bi te rad viden, ko bi ti začel duh cvrte tonine nos božati, ko bi zavokal kraški teran itd. koliko časa bi se obetavljali! Sto proti enemu stavim, da bi se vsel, in bi jel in pil, in vse bi ti tako dobro teknilo, da bi na jutro k meni prišel in dejal: Še nikdar v življenji nisem tako južinal!

Vidiš tedaj, taka je s tvojimi vratami! Upam potem takem, da me boš poslušal, čeravno ti hočem govoriti v trinajstih poglavijih.

Kaj je pa to: krvavo stegno? — Poslušaj.

Bilo je v tistih časih, ko smo bili še otroci. Ne sicer, da bi bili hudebni, ne, pač pa bili smo — predni. Da pa take otroke vkrötijo, žugajo jim matere kaj rade sè strahovi. In tak strah bilo je za nas — krvavo stegno. „Jošek, Franec, Tonček, ne hodite na vrt, vas bo krvavo stegno!“ Tako žuganje se je večkrat slišalo, ko so hruške zorele.

Preseeno stegno ti, bal sem se ga bolj, kakor samega peklenčeka! In ekskat, zdi se mi, da sem je resnično videl pod hruško. Tekel sem, kar so me noge nesle. Ne pa, da bi si bil mogel potem več domisliti, kako je bilo — krvavo stegno. Ako bi mi kdo rekel: popiši mi je — še ziniti bi ne vedel. — In vendor je bilo!

Toda poznam kmetsko radovednost. Ti nisi s tem še zadovoljen. Zvedeti bi tudi hotel, zakaj ravno zdaj, v teh žalostnih časih, kličem iz groba nekdajne strahove, o katerih vrhu vsega še nč ne vem!

To se je zgodilo pa tako.

Ti več gotovo, kje je Kostanjevica — — —

Povsemegne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah na Starem trgu in v Nahrni ulici in v prodajalnici G. Likarja v Semeniških ulicah h. št. 10.

Dopisi naj se pošiljajo uradničtvu, naročnim pa opravniku „Soči“, d. g. Andreju Tabariču v Via. Canonica N. 9 v St. Roku v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovljivo frankujejo. — Delavcem in drugim nepravomilnim se naročnišča zniža, ako se ogoste pri opravniku.

duševne in gmotne koristi. Mi bomo strogo na to pazili, da ne bomo imena poštenih avstrijskih Lahov v en koč metalih z izdajskimi iredentovci. Iredeutizma si niso oni stvarili, ampak je le mej nje zasejan od Židov in liberalcev, kakor ni panslavizem izrasel iz slovenskih tál, ampak ga je zanesel mej nas tisti liberalizem, kateremu je naročnost bogatvo. Liberalizem je tu in tam, ki nas i Avstriji i samim sebe izneverja, odtuje. Našo geslo nasproti Italijanom bode: bližajmo se drug drugemu, spoznavajmo se, učimo se deželnih jezikov, potem se bomo spoštovali, ljubili. Eno domovino imamo vsi: Avstrijo, enega sovražnika vsi: liberalizem!

Ta je program, katerega se bomo držali — ako bo vgajal lastnikom „Sočinim.“ Ako bodo pa okoliščine take, da bi ga nam ne bilo mogoče izvrševati, ali pa, kakor se samo ob sebe razume, ako bi nam moči in opravila ne pripuščala uspešno delovati na podlagi tega programa, bomo mesto drugemu odstopili.

Vabimo potem takem prijatelje in sodeljnikov z Goriškega in iz ostalih slovenskih pokrajin, kakor tudi tiste, ki bivajo na tujem, naj nas blagovljivo zdatno podpirati ne le z naročbo, ampak tudi s se sodelovanjem, posebno pa z dopisovanjem. Le tako se smenimo nadejati, da bo naš trud vpešen in da bo obrodil zaželenega sadu na korist slovenskemu ljudstvu.

Vredništvo „Soča.“

Deželni zbor goriški.

III. seja dne 28. oktobra 1889.

Koj po 5. uru popol. odpre dež. glavar sejo, ter naznani, da mu je došel vladni načrt postavo, vsled katere bi se imelo vrediti zdravniške razmere

kraška Kostanjevica, tista, ki je blizu Opačega Sela, ne, ampak Kostanjevica pri Gorici. Tu gor stoji krasna cerkev, z dravimi slikami, ki so več stale, kakor vse, kar si viden naslikanega po vseh krasnih in vippavskih cerkvah; tudi samostan je tu, noter stanujejo pobožni, učeni moniki, ki zojo pa tudi v bogom kaj pridno kruha rezati in kuhati jim v velikih loncih (v en sam takih loncev bi se vsi tvoji skrili). Se nekaj je na Kostanjevici. Pod cerkvijo te pejje dolg podzemeljski hodnik do prostora, kakeršnega ne najdeš bližo. Tu je grobovje nekaterih francoskih kraljev in drugih rajnik iz kraljevske rodbine. Prvega so tu shranili za dan vstajenja kralja Karola X., ki je moral leta 1830 vbezati iz Pariza; pregnali so ga prekučuh. Pribel je — v Gorico. Gotovo več, kje se pravi na „Cin-grafu“ nad Placatu. Viš, ondi je prebival svoje dni. Zadnji pa — da ne govorim o ženskah — zadnji, ki so ga sem gor pripeljali, je bil kralj Henrik V.

Ni davno, kar se je to zgodilo. Gotovo si bil tudi ti takrat v Gorici. Sj, kaj takega se komaj vsekih sto let enkrat pri nas vidi, ali še ne. Spominjam se, koliko duhovnrov z debelimi svečami je šlo pred mitveškim vozom; za vozom pa, toliko črnih gospodov s zlatimi pretanzi in verižicami. Tudi dosti cekinov so ti gospodje imeli v žepu. Ni čuda, saj so bili skoraj sami žlahtni, bogati Francuzi; in vendar so bili odkriti in so molili po poti ročni venec — kaj takega se pri nas pad teško kdaj vidi!

Pokopali so ga toda Hearika V., kralja francoskega. Na njegovo kamnitno krstn so pa deli zlato kruno, na kateri je zapisan — pa kaj si bom pravil,

ta deželi; ne najt se izroči pravnemu odseku v pretres in pogrešo.

Posl. dr. Gregorič stavi predlog, katerega bodo v temeljil v edni prihodnjih sej, da bi se vpeljal poduk v krščanskem nauku vsej po edno uro na teden na obih oddelkih kmetijske šole, dotični duhoven učitelj naj prejme kot letno nagrado po 60 gld. za učeno uro.

Posl. dr. Rojic stavi do vlade interpelacijo, kako zamore smo opraviti imenovanje takega živinosdravnika za tolminski politični okraj, ki je polnoma nezmožen slovenskega jezika.

V imenu dež. odbora poroča dr. Verzagassni o prenarebidi §. 5. dež. postave 29. novembra 1883 zarad pokritja stroškov pri sidanjih in vzdrževanji katoliških cerkva in duhovniških poslopij i.t.d. Vseled po dež. odboru predlagane in tudi po zboru sprejete premembe v tem §. bodo k stroškom pri teh poslovnih cerkveni probendarji le takrat denačali, kadar čisti dohodek probende po načilih vstanovljenih za določevanje dopolnitve in verskega zaloge, oziroma iz državnega zaklada, presega normalno kosgröße.

Dalje poroča v imenu dež. odbora odbornik dr. Pajer o spremembah §. 1. dež. postave od 16. jun. 1881. Vseled nasvetovane in sprejete prenarebde se bodo za naprej od vsake zapuščine, o kateri izvršujejo po splošnih postavnih določbah zapuščinsko obravnavo katera c. kr. okrajska sodnija ali drug v to kompetenčni organ v pokneženi grofiji Goriški in Gradiški, in katera dasti znesek presega 300 gld., plačala šolska davččina kakor postavno volilo.

Slednjih poroča isti poslanec o predlogu dež. odbora, da naj zbor potrdi in odobi po odboru dovoljene podpore nekaterim dijakom, zboljšanje nekih učiteljskih pokojanin, kakor tudi da naj odobri začasno skleneno posojilo s podružnico kreditnega zavoda v Trstu. Zbor pritrdi vsem trem predlogom brez vgovora. Na predlog posl. Dottori-a se še postavni načrt zarad vredbe osebnih in službenih razmer učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah, kateri pripadajo k vojski, z ozirom na njih dolžnost do opravljanja dejanske vojaške službe ali v črni vojski, odstopi pravnemu odseku v pretres in v poročilo.

Na to je končala III. javna seja zborna; potem je bila še tajna, o kateri seveda ne moremo nicensar poročati. Dan prihodnje javne seje hoče dež. glavar naznaniti pismeno.

Kaj je politika in kako se mora politikovati?

Neredkokrat se nahajajo dandanes, ljudje kateri vže leta in leta berejo politične časnike, imajo po društvi in čitavnicih prvo besedo, in sploh hočejo pred vsem svetom, zlasti pa moj sovraščani veljati za zrele politike — in vendar morda še sami ne vedo, kaj je prav za prav politika.

To hočemo mi skratka razložiti. „Politika“ ni naša domaća beseda, ampak grška. Izvaja se iz besede „polis“, to je po našem: mesto ali država. Iz imena „polis“ se je naredil pridevnik „politikos“, ki pomeni vse kar se dotoče države in državnega življenja. Kar je „politikos“ v mčkem spolu, se reče v ženskem „politiké“, h čemer se mors v mislih dostaviti „tehne“ t. j. znanost ali umetnost, kako se državne zadeve sodijo in opravljajo. Iz „politiké“ je nastala naša sedanja „politika“.

— latinsko je; povem ti po domače: Nosi krono po smerti, katero živemu ni ti bilo dano nositi.

Vedeti ti je namreč, da Henrik V., čeravno je bil edino pravi, postavni kralj francoski, ni vendar nikdar kraljeval. Francoski prekučuh, ki metajo bombe in požigajo hiše s petrolejem, mu niso dali domov priti, da bi začel starodavni prestol svojih dedkov; in tako je živel in vmarl v tuji deželi.

Vse to, kar sem tu popisal, sem si želel enkrat ogledati sam. Bilo je tedaj nekoga dne po zimi, hud mraz je bil, vendar jasno vreme. Popoldne sem se šel sprehajat in krenil sem jo proti prijazni Konstanjevcu. Izrazil sem s tremi besedami avovo željo, in kmalu je prirožjal častiljiv brat s ključi ter me spremil pod zemljo k grobišču francoskih kraljev. In ker so častiti bratje po samostanah postrežljivi in vladni, mi je vse razkazal in razložil tako, da sem bil prav zadovoljen, ko sem pol ure kašnje sedel na znamen zidu pred frančiškansko cerkvijo.

Gledal sem na apad, kjer je ravno začelo solnce zahajati. Vse rudeče je bilo zapedno nebo, in vše sem se tolzil, da bo tudi jutre lepo vreme: rossa la sera... Ob enem so se pa tudi daleč tam, zadaj kopiliči oblaki, zdelo se je, kakor da bi se kopali v krvavem morju... Glej je, krvavo stegno! rekel sem.

Ti sicer ne veš, kaj je tam čeč proti zapadu, ker gotovo si še iz stare řeči, ko se nista še učili zemljepisa. Povedal ti bom pa jaz. Preti zapadu pridemo najprej v Italijo. Za Italijo pride Francosko. In ker se mi je zdelo krvavo stegno daleč daleč

Po tem takem se lahko razvidi, da je le malo takih mož, ki se jim lehkno reče, da so politiki; ker, kakor smo videli, je politika pred vsem znanost; da tedaj kdo zasluži imo pravega politika, ni zadosti, da zna le kritici ali desti govoriti, kar zna jo študij Ženske, ki prodajejo sadje na ţagu, ampak mož tak se je moral kaj učiti po viših ţolih. Ona mora vedeti, kaj je država, katero so njene temeljne postave; in ker ima država svojo zgodovino, ker se zgodovinski dogodki merodajno vplivati na vstavo ali na razmerje podložnikov mej sebe in nasproti cesarju, mora tudi zgodovino dobre, temeljito poznavati. Za vse to pa je treba, kakor smo vše rekli, včas časa se učiti.

Pravih političkih mož tedaj bomo malo ali nič našli na kmetih. Kmetje n-mreč kopajo in orjejo — in Bog vāruj, ako to zanemarjajo! Zato pa jih ne ostaja časa, da bi se učili in politikovali. Kmet lehkno marsikaj s svojim zdravim razumom prav razodi, vendar ostane zmorič več ali manj na površji, omejen, in ne vidi, kar je oskrab domačega hriba.

Pravih politikov ne smemo iskat pri mladini, tudi moj dijaki ali učenci ne; ker ti se niso še izučili, ampak nihal način je, da se še le učijo. V mladih, otročjih politikih prevlaga domišljija in vroča kri, ne pa načela in razsodnost. Dijaški politiki navadno telebnejo iz domišljene vičenje ter si razbijajo nos in glavo, tako da so sebi in drugim za križ.

Pravi politiki pa ne morejo biti tudi tisti dijaki, ki niso voči mladi, ampak ki so vše davno stopili v moška leto; pravi se jim navadno veči dijaki, in sicer zato, ker niso svojih šol, bodisi srednjih ali viših, nikdar dokončali, n-kdar opravili šolskih skušenj, ampak so kar vse na pol pustili, potem ko so se deset, dvajset let valjali po šolskih klopih ali počivali po mestnih ulicah. Kakor vse, kar je na pol, ni nič kaj prida, tako tudi izobražba takih študentov. Ker niso nobenega znanstva dognali do konca, jih je vse nejasno; v njih glavi se nahaja čudovita zmes in blodnja, da sami ne vedo, kaj misljijo, kaj hočejo. Ako se tedaj vrájajo na politiko, so prisiljeni svojo nevednost prekrivati z l-pimi besedami, ki niso p-vega ne pomenijo, besedami, ki jih imenujemo slepike. Po njih se ljudstvo, ki ima vendar še dečati zdravega, naravnega čuta, vedno bolj zbebi in postaja od dne do dne bolj topo ter se dozara za vsakaterje politične kolobocije.

Kaj sledi iz vsega tega? Da se nahaja dandanes malo malo izvoljenih politikov, in da je veliko veliko nepoklicanih. Prava politika se ne kuje pri bokalu, ko je ogojeno vince možgane podučalo in jezik razvojalo, ampak se spočenja in goji v trezni glavi mislečega moža, ki si je po dolgoletni pridnosti nabral vsestranskega znanja, ki je to znanje duševno prebavil in je razuolično na življenje vpotribil.

Ne nevednost, ne fraza, ampak zavedna treznost in načelnost naj vodi nam politiko; in ti, ljubi moj, daj se le takim politikom voditi!

Prihodnjič bomo govorili dalje o tem.

Dopis.

V Gorici, 31. oktobra. — Častiti naročniki na deželi vedno željno pričakujejo novic iz mesta; posebno pa, ko jih vmasano vreme, ki nas vše nadleguje vše en mesec, zadržuje, da ne morejo tako lehkovo v mesto. — In mi, o čem bi tedaj spregovor-

tam, si no morem drugače misliti, kakor da je prišlo res s Francoskega.

Da, prav s Francoskega se mi je kazal strah iz otročjih let. Toda kmalu sem se zavedel, da nisem več otrok, ampak mož; in mož pravi: strah je od zunaj prazen, od znotraj votel. Tako je bilo tudi pri meni. Bili so prav za prav zgodovinski spomini, ki so se mi obudili v grobovji francoskih kraljev in kri, ki se je zadnjih sto let preliha na Francoskem, mi je domišljijo tako prevzela, da sem vse krvavo viden; in ko sem še le zagledal na čajnjem zapadu rudečo zračno počast, bruhal sem kar: krvavo stegno!

Zdaj se ti bo morda vše od daleč zdebel, kaj mislim s krvavim stegnom. Hudo je krvavo stegno — rečem ti: ono je pregnalo kralje s Francoskega in jih pokopalo na Konstanjevcu! In ono straši dandanes tudi druge kralje in vladarje po svetu in jim žuga ravno tako jih pokopati. Ali krvavo stegno, ne da bi se očitno pred ljudmi pokazalo, ter povedalo, kaj je, kaj hoče, kratko nikar! le tu pa tam povzdigne malo glavo, pa spet zgne, kakor senca. In akoravno straši po svetu več ko sto let, vendar še danes nihče ne vše popolnoma, kako je. Tedaj, boj se krvavega stegna!

Vem, radoveden, kakor si bil vedno, hotel bi, da ti je vše danes imenujem s pravim imenom in želeti bi koj brati o njem prvo izmej triajst poglavij: Oho, ste ga videli! Toda danes ne več besedice. Pokori se osem dni za svojo radovednost in vražjo vero. Prihodnjič ti bom povedal kaj več — kar te bo gotovo mikalo — o krvavem stegnu.

rili? Zanimljivo nas pred vsem in naš morajo zanimati javne šole, na katerih se izobraža naša nadpolna mladež. Šola je javni zavod, in ker imamo vstavne pravice, smemo o šolah in o vsem, ker se v njih godi in govoriti, tudi javne, po časnikih govoriti. Slišale so se vše pritožbe, da nam je naučni minister posiljal kot vodjo na naš gimnazij moža, trdega Nemca, ki baje našega jezika trohice ne pozna, tako da se ne morejo še celo stariši z njih zmeniti, ko bi želeli kaj pozvedeti o svojih sinovih. Žalostno to, nenanavno! Kakor da bi se ne našel deželnih jezikov. Toda pustimo to, vemo pač, da je prekasno tožiti. A še bolj žalostno je, da je z novim ravnateljem začel o enem rasti ponemčevalni pritisk na d-jastvo. Ne zdi se jih še zadosti, da je gimnazij od kraja do konca nemšč, da se prezirajo naše prošnje, ne, marveč odpravil bi se rad še zadnji sled naših deželnih jezikov. Tako je bila vše več let navada, da se je mladina vsaj pri petji učila slovenskih in italijanskih pesmi; tudi pri Božji službi se je bulo petje v vseh deželnih jezikov. A zdaj, kakor se sliši, jih še tega nečejo privoščiti! Nam se zdijo taki vkrepi tem bolj nenanavni, ker petje ima služiti mladini v razvedrenju; in ravno tu mora prenašati tak neljub pritisk! Saj vendar ni vše veleizdaščvo slovenski ali italijanski govoriti ali pevati!

Mi se tu ne pritožujemo v imenu dijakov; v bogajoči načini vkažejo njih ne posredni viši. Drugi so poklicani, da sodijo tako postopanje. A ravno te više kroge bi radi opozorili, naj vendar vkrenejo, kar se jih zdi primerno, da se zabranijo takto neslano, zastarelo ponemčevanje. Vsaj vmostno ni več, posebno pa v naših časih no.

Pač pa bi novemu vodstvu na gimnaziji svetovali, ne strogo pazi, kako se po šolah uči, kaj se govoriti, kaj mladina bere. Na našem gimnaziji veje duh nič kaj prijazen cerkvi; priča temu je, da nam daje tako pičlo število mladeničev za duhovski stan. Ni čuda! Saj se dijaki, gojenci katoliškega zavoda, zmerjajo — kot srednjeveški, in to v šoli, od profesorja samega! Tu, tu se treba poprijeti dola. O prilnosti kaj več.

Še enkrat: kar se v šoli govoriti in godi, je javno; dà se torej javno razpravljati. Stali bomo na straši, in brezobirno zabilježevali vse, kar se nam ne bo zdele prav.

Politični razgled.

Vsa notranja politika se vrši sedaj v deželnih zborih. O dosedanjem delovanju našega zpora smo že poročali in poročamo tudi danes na drugem mestu. Izmed drugih zborov zavzemata za sedaj naj večjo pozornost deželni zbor češki in pa tirolski. Kakor je našim čitateljem že znano, pridobili so si v češkem zboru pri zadnjih volitvah Mladočehi znatno manjšino. Te svoje moči so se oni koj poslužili, ter so v edni prvih sej stavili predlog, naj se voli posebna komisija izmed poslancev, ki bi imela se staviti adreso do kralja češkega, oziroma do cesarja, v kateri bi bile izražene vse poglavite želje in zahteve češkega naroda. V tej komisiji je izvoljen poročevalcem dr. Rieger, in kakor piše nemško glasilo Staročehov „Politik“, skušajo se češki poslanci — kakor znano, se Nemci ne vdeležujejo zborovanja — porazmeti tako, da vse zahteve deželnega zpora združijo in združijo v edno resolucijo, katero bi potem sprejel cel deželni zbor. V zboru tirolskem pa so laški poslanci stavili predlog, da naj se voli poseben odsek, ki bi imel pretresovati in potem predlagati, kako naj bi južni in laški del Tirolskega vdobil svojo lastno avtonomijo, svoj poseben dež. zbor i.t.d. Temu predlogu so se po edni strani vstavljal konzervativni Nemci, po drugi pa tudi c. kr. namestnik sam, ki je kategorično izrekel, da taki razdvojitvi tirolske dežele c. kr. vlada ne more privoliti; ali predlog se je s pomočjo nemških liberalcev vendar sprejel, ter izročil posebnemu odseku v pretresovanju.

Ogrski državni zbor je zopet skupaj; pa namesto, da bi se bolj resno pečal, kako bi se dalo žalostno finančno stanje ogrske države spraviti v red in že vendar enkrat napraviti ravnotežje med letnimi dohodki in stroški, se poslanci še vedno pričkajo med seboj, kako naj bi se za naprej višji državni dvorniki pazivati:

ali samo c. kr., ali pa c.-i-n. kr. Tudi ta novi naslov menda ne bode rešil ogrskih financ.

Na Srbskem zboruje velika skupščina, ter je kaj sklenila odposlati adreso novomaziljemu kralju-mladeniču, oziroma regenstvu. V skupščini sti zastopani dve večji stranki: edna cika na Rusko, druga pa kaj simpatizuje z Avstrijo.

Nemški cesar in princ Koburški, vladar nove Bulgarije, sta na potovanji; prvi je šel s svojo soprogo čez Italijo in potem čez morje na Grško, drugi pa je obiskal deloma svoje sorodnike, deloma pa menda tudi iskal zavetnikov pri raznih dvorih, ter se vrne zopet te dni v Sofijo k otvorenju narodnega sobranja.

Domače in razne vesti.

P. n. gg. naročnike prosimo vladu, naj nam blagovolijo v nemarovanem listu nasnaniti, ako bi kateri izmed njih ne bil prejel današnje „Soče“, ker se dà lahko misliti, pa tudi opravičiti pomanjkljivost, če je katera nastala pri razpošiljanji lista, ker se je v teh zadnjih dneh kakor gleda vredništva, tako tudi gleda opravnosti vršila velika prememba.

Novi škof lavantinski. Za novega knezoškofa lavantinskega, ki ima sedež v Mariboru, je izvoljen premiostivi gospod dr. Mihail Napotnik, rojen na Slovenskem Stajerskem. Zadnjo nedeljo, 27. oktobra, se je vršilo v Solnogradu slovensko posvečevanje novega škofa. Kakor piše „Slovenec“, smemo se veseliti tega dogodka, ker je na vvišeno mesto prevažne škofovske službe povzdignjen toliko prijubljen gospod, kateri je res „naše gore list“. Podpiraj, razsvetljui in obrani ga Bog, da dolga, dolga leta k časni in večni areči vodi verno naše ljudstvo slovensko. Kaj priče so bili pri konsekraciji veleč. gg.: Kapit. vikar Fran Kosar, stolni dekan Ignacij Orožen in knezoškof. duh. svetovalec in spiritual K. Hribovšek iz Maribora. Pri posvečevanju sta sestavila solnograškemu knezonadškofu knezoškof kraki preč. g. dr. Josip Kahn in vojaški škof preč. g. dr. Anton Gruša.

Sedanj knezoškof dr. Napotnik je kaj marljiv pisatelj slovenski. Objavil je vše razne spise v nekdanji „Zori“, v „Vestniku“, v „Kresu“, v „Letopisu Matice slovenske“, v „Slovenci“, v „Slovenskem Gospodarji“.

Njegove posamezne knjige in knjižice so pa:

Kratko poročilo o prvi Lavantinski diecezni sinodi obhajani v Mariboru dne 27. do 30. avg. 1. 1883. Sestavil Mihail Napotnik. V Mariboru 1883. m. 8. 23 str.

Kratk pregled bosanskega slovstva. Sestavil Mihail Napotnik. V Mariboru 1884. 8. 84 str.

Nagrobnica, katero je o pokopu preč. g. F. Juvančiča ... pri Novicervi govoril dr. Mih. Napotnik. V Mariboru. 1884. 8. 12 str.

Pridiga o evangelijskih nasvetih. Pri novi sveti meši č. P. Leop. Napotnika R. S. B. v Konjicah govoril Mihail Napotnik. V Mariboru 1885. 8. 22 str.

Sveti Viktorin, škof Ptujski, cerkveni pisatelj in mučenec, spisal dr. Mihail Napotnik. Na Dunaju 1888. 8. str. 278.

O Podragi in kaj misljijo Podražani storti ni še dosej „Soča“ nič povedala, akoravno imamo Podrago primeroma tako blizu. Bog jo vedi, zakaj ni tega storila. Bomo pa mi v prihodnje kaj več o tem pisali. Za zdaj omenimo le toliko, da majhna Podraga, o kateri se je morda vsakih deset let enkrat ališalo, je zdaj zaslužna po vsem svetu. Zakaj? Podražanom je padlo v glavo, da bi radi postali „staroverci“, akoravno imajo vše tisoč let sveto katoliško vero, katera je sama spot celih tisoč let starša, kakor tista, kateri mislijo prestopiti. Sicer pa Podražani malo ali nič ne vedo, kaj je „stara“ in kaj „nova“ vera, ampak so le nekateri hujškači, ki nimajo ne stare ne nove vere; ti so vboje preslepili, da zdaj težijo po tem, kar ne vedo kaj je. Take hujškače je posvetna oblast tudi vše zasedila. Res, lepo je, kar se je ondan v Podragi video: Dne 22. oktobra je na vse zgodaj prišlo v Podrago 17 žandarmov. Obdali so vas od vseh strani. Nikomur neso pustili ne vun, ne noter, to pastirji niso smeli živine gnati na pašo. Takoj zarano bile so zastražene hiše: Ivana Furlana, župana našega, Ivana Božiča, zastopnika v cerkvenih zadevah; Ivana Žgurja, občinskega pisarja, in obč. pisarnica. Pri tem dogodu začelo se je ljudstvo zbirati in vzbuditi, kaj vse to pomenja.... Okolu 9. ure predpoludne pripele je se gg. dr. Kavčič, drž. pravdnika namestnik, in Hauffen od dež. sodišča v Ljubljani, in g. Bamberg, c. kr. pristav okrajnega sodišča v Viču s pisarji. Hiše zgoraj imenovanih zastraženih posestnikov z občinsko pisarnico vred so natanceno preiskali, deloma piema pobrali, mej tem pa so žandarmi ljudstvo razguli. Pozyedovanja in zaslijanja

so dolgotrajna in še jih ni konec. Kaj pa bo, ako bodo Podražani res „staroverci“? Potem pride k njim staroverski duhoven, ki se mu pravi „pop“, se seboj pripelje ženo „popico“, in morda celo mnogoštevilno družino, iz katere bodo potem lehko več sto let Podražani dobivali pope, sina za očetom; mlade hčere popove pa bodo dajali svojim sinovom za žens, ker gotovo po Vipavskem si bodo zastonj več iskali nevest. Najhujše pa bo o smrtni uri, ko ne bo Podražan dobil papeževe odveze.

„Rimskega katolika“ šesti zvezek, s katerim se sklene prvi letnik, je danes izšel. Obseg tega zvezka je tako zauč v ter je naslednji: 1789-1889. Avtoriteta pa krščanstvo. Najnovejša okrožnica pa počeva. Božja družina. — Slovenski katoliški shod. Društveno življenje. Slovenska društva, kakeršna so. Čitavoice. Naša društva, kakeršna bi morala biti. — Politika v-peha in nasledkov pa Slovenci. „Tudi“ politika v naši „Soči“. Macchiavellizem. Sodba o macchiavellizmu. Kaj vgovarjajo proti temu spravljeni Slovenci? Kdo je pa prav za prav na Slovenskem cepil in hoče še cepiti? — Platonov dijalog „Phaedo.“ — Svetnik roda slovanskega — in slovenski brezverci. — Pisma o vzgoji. — „Slovenskemu Svetu“. V pojasnilo našega stališča. Herezije „Slovenskega Svetu“. Bazkolniška propaganda „Slovenskega Svetu“. Slovenoi, Poddraga! — Listek. Iz dnevnika Stefana Hodulje. — Indija Komandija. — Raznoterosti. „Revue des deux mondes“ o verski svobodi na Ruskem. — Spoved Leona Taxila — bivšega brezverškega avbodomiselnika. — Graf Lev Nikolajevič Tolsto — o veri. — Slovan-jezuit venčan v Rimu — Matija Kazimir Sarbijewski. — Iz poldrugoletnje zgodovine našega lista. Dr. Vošnjak je tožil — pa odstopil. Zaupnice.

Posebno zanimivo je, kar piše „R. Kat.“ o veselu v politiki, kjer razpravlja o breznačelni politiki in se pri tem posebno spominja naše „Soče“. Zaslужila je. Upamo pa, da so vsi svetniki „Soči“ izprosili novo pamet.

Kako se mislijo kranjskemu kmetu brezmena olajšati — z novim glediščem, ki ima stati nad 300.000 for. — Tako piše dopisnik „Slovenčev“ iz Polhovega Grada: „Vbogi kmet! Vže tako je letos slaba letina, sedaj je pa nekaterim še jesenske pridelke uničilo. Davkar bode pa zahteval navadno plačilo. Sišno plačuje revni kmet te davke in vedno hrepesi, da bi se mu teško breme zlaščalo, pa kakor je brati, zoper ni upati za celo vrto let, da bi se mu to breme kaj zlaščalo. Gospodje deželni poslanci bodo vše skrbeli za to. Koliko u. pr. bode veljalo deželno gledišče! Po kaki pravici bi moral naš hribovec plačevati za to napravo? Gola fraza je to, če se govorí: gledišče lika um in srce. Rud bi vedel, kako se lika um in srce, ako se predstavlja recimo kaka burka, kaka šaloigra itd. Icesnih, junashkih iger ali tragedij v Ljubljani niti predstavljali niso. In ako se je igrala na leto jedenkrat ali dvakrat recimo kaka Šekspirjeva (Shakespeare) tragedija, potem je bilo gledišče navadno prazno. Malovredna, nenravna opereta (Boeccio) je pa prišla vsako leto najmanj 20krat na vrto. In za kaj tacega naj bi hribovec dajal svoj trdo zasušeni krajcar? Gospodje poslanci, ko bi hoteli kolikor razjasniti priprostemu ljudstvu, kaj je gledišče, kako deluje, o verjemite mi, glasni vgovor proti dovolitvi le jednega krajearja bi odmeval od vseh strani.

Nekateri se izgovarjajo: Igralo se bode tudi slovenski. Koliko slovenskih igrokazov pa je izvirnih in res srce blažilnih? Res najostudnejših niso predstavljali, najboljših pa tudi ne. Ali ne zadostuje za slovenske igre čitalnišna soba, za poznejši čas pa sobana „Narodnega doma“? Gledišče je tako prevečilo za slovenske predstave. Kolikokrat je bilo pri slovenskih igrah gledišče skoraj prazno, akoravno so bile predstave navadno ob nedeljah.

Če se pa vše ne more drugače, kakor da se zida novo gledišče, naj tisti zidajo, ki bodo vanj hodili, ali pa se počaka nekaj let. Letos se ni se Ljubljana podrla, ko ni bilo gledišče, in ljubljanski Nemci niti še ni konec, akoravno niso v gledišču hodili oživljati se za svoj rod in jesik.

Državni železnični svet je z veliko vedino sklenil, da se imajo na državnih železnicah snižati osobni tarifi ter vveljati pojazni tarifi (Zonentarife).

Razpisana je — kakor kaže „službeni razpis“ — v tukajanjem zavodu za gluhaneme služba za učiteljico z letno plačo 300 gl. in s prosto hrano. Obrok do 15. oktobra. Zahvala se krepko zdravje in hravstvena poštenost, nadalje znanje jezikov slovenskega, oziroma, italijanskega, slednjič, da je prosilka izurjena v ljudskem dodučevanju, kakor tudi zvedena v strokah in izobraževanju gluhanemov. Imenovala se bo le začasno.

G. prof. Berbuča — gledé na njegovo „spolano“ v zadnji štev. „Soča“ — vladno vabimo, naj svojo zadevo predloži na določenem šolskem mestu. — Saj bi g. profesor moral vpleteti, da se profesorjem

ne spodobi, kavšati se med seboj po časopisju! Ako to storí, ker bi močno želeli, bo morda tudi doznan, ali so ga drugi tožili, ali morda da se je tam zača tožil eč svajimi kolegi.

Färbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7.65 p. Meter — glatt und gemustert (circa 150 versch. Qual.) — versendet roben-u. stückweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Dépot G. Henneberg (K. u. K. Hoffleit) Zürich Briefe kosten 10 kr. Porto.

!! Za gluhe !!

Oseba ki je bila po priprostem sredstvu svojega 23letega ogluhenja v vseh ozdravljen, je pripravljena pismeno pojasnit v nemškem jesiku vsekemu brezplačno. Naslov: J. N. Mikolosom, Wien IX. Kellingasse 4.

Št. 4221/89

Službeni razpis.

Deželni odbor razpisuje do 15. novembra t. l. službo učiteljice izprazneno v deželni gluhanemici z letno plačo 300 gl. in hrano. Prosilke naj predložijo svoje prošnje v zmislu §. 16 zavodovih pravil deželnemu odboru z dokazi:

- a. učiteljske sposobnosti za ljudske šole in za podučevanje gluhanemov,
- b. da zna slovenski oziroma italijanski jezik,
- c. da je lepega uravnega vedenja, in
- d. trdnega zdravja.

DEŽELNI ODBOR V GORICI
dne 27. oktobra 1889.
Deželni Glavar.

PIVO IZ KL. SCHWECHAT-A

S prvim novembrom se začne produžati mnogo cenjeno

ZIMSKO PIVO

iz gorenje, svetovno znane tovarne, tako tudi marčno pivo in pivo-bock
v sodilih po 25, 50 in 100 litrov
„botiljah“ pol litra
“ “ 7/10 “

Cena za botiljo:

1/4 litra marčno pivo 12 novo.
7/10 “ “ “ 17 “

Posebno priporoča se

1/4 litra pivo-bock 13 “
7/10 “ “ “ 18 “

Za vsako botiljo se mora vložiti 10 novc., kateri se pa izplačuje ko se vrne botilja.

Naroča se pod naslovom:

Zaloga piva
Antona Dreher-ja

v Gorici, Via Giardino 14.
(dverišče na levo).

Prodá

se za vsako ceno takó imenovaní

Ringeljšpil (ovrtalo ali vrtljak)

prav dobro ohranju in z vsemi postranskimi potreščinami, kakor tudi velikim pokritim vozom, kakor je sploh navada. Kupec potrebuje le konja, da vse to odpelje. Prodá se za vsako ceno! Kje? — pové upravníštvo „Soča“.

